

hiteli v krilo matere Poljske. Od tega Horodenskega se je prijelo imé jezera. Čuvajte vse, kar vas spominja Poljske in zlate slobode!“

Od todi so prišli do nekega starega mlina in do groba Pavlukovega. Na visoki mogili stoji dobov križ, in na okrog raste lučnik; bujno je njegovo stablo in perje. „Gledite, kakor je bujen ta lučnik na mogili. prav tako je nekdanj bujna bila slava atamana Pavluka“, pripoveduje načelnik. „En pot je dal hudo občutiti svojo hrabrost hetmanu Žolkievskemu, naposled pa je bil sam pobit med Mošnjami in Kamajkami. Udal se je na poštno besedo Poljcem, ali vendar so ga raztrgali na štiri kosove. Kozaki so si izprosili mrtvo njegovo telo, in je zasuli z mogilo v rodni zemlji. Junaki so izmolili vsak po en očenaš za njegovo dušo, zapeli mrtvaško dumko na slavo njegovemu imenu, in odjahali k trdnjavi mali Ingulec. Za njimi leži širna stepa, pred njimi pa jarki, soteske in pustare. Bližajo se soteskam, ki se jim veli „skok belega konja“. Tu so obstali, da napasejo konje, in načelnik je povedal junakom to-le: „Ko je ataman Vihovski, mož slavnega imena in kreposti, pripeljal kozake v krilo matere Poljske, ondaj je na košovini atamanoval Samko, z dušo in telesom udan belemu carju. Po izgledu vpisanih bratov so hoteli tudi Zaporožci odpraviti izmed sebe vse, kar je dišalo po Ruski. Bruhoviecki, plemič odličnega rodu, bil je ondaj ataman blatnerovskega kurenja. Bil vam je človek divjega duha, mračnih misli, ki se ogibal veselja nedolžnih zabav, ter bežal tje, kjer sta boj in smrt obetala bujen plod. Proti običaju zaporožkem, da je vranec ali temnodlakast konj boljši za boj, ker te ne izdá sledilcem v nočni temi, jahal je Bruhoviecki belca, belega kot mleko, ter vedno povdarjal: Kedar jašem v boj, smejem se smrti, naj vé neprijatelj, kje naj me išče; kedar se vračam z boja, ondaj je moj konj rudeč od krvi neprijateljske, rudeč je kot jagoda, da moji vejo, po čem me morejo spoznati. Ondaj je bil Sič pod Kamianko. Starešine so se zbrali na trgu k seji in odvrgli atamana košovega. Samko je slutil, da se mu ne bode dobro godilo, toraj je pobegnil po noči, in junaki so se zjutraj razšli na vse strani iskat ga. Bruhoviecki na belem konju je od zore do mraka preplaval devet rek, in je onostran črne Kamianke nad slanim jezerom dohitel ubežnega Samko. Oni globoki prepad je še ločil nasprotnika. Konja obedveh sta bila čila, ali uže utrujena. Nestrpljivi Bruhoviecki je udrihal po konju, in preskočil prepad v silnem skoku. Samko je hotel braniti se, ali Bruhoviecki je zamahnil s sabljo, preklal mu glavo, in možgani in kri so obrizgali belega konja, in taki se je povrnil Bruhoviecki v Sič, kjer so ga odbrali za košovega atamana. Mnogo let je uže prešlo, in jih bode še, predno se na novo narodi takov junak, junak, ki bode toliko krive in nedolžne krvi prelil, tolikim ljudem življenje upihnil, toliko vasi in mest popalil in opustošil. Prepada pa, ki mu je tako rekoč zadobil čast atamansko, nazivali so pozneje skok belega konja“. Stari ljudje pripovedajo, da sleharno noč o polnoči prijezdi od poludneva jezdec na belcu, preskoči prepada in zgine. Na beli olaki ni nobene lise, na čapki konjikovi pa se ziblje krasen kolpak. Kedar začno petelini peti, vrača se konjik proti polnočni strani, ali konj njegov je rudeč kot meso v mesnici in za čapko mu tiči čaplovo pero. Zaradi preobilega greha kaznuje Bog atamana s ponočno nestalnostjo in dušnim bojem; on nima nikjer pokoja in ga ne bode imel, dokler ne bode kdo njegovih krvnih potomcev poravnal zlega, ki ga je bil on učinil.“

(Konec prihodnjic.)

Mnogovrstne novice.

Razkritje Tegetovega spominka na Dunaji dne 24. septembra.

Pretekli petek razkril se je na Dunaji v Leopoldovem predmestju konec Praterske ceste Tegetovov spominek, ki enako časti spomin slavnega zmagovalca v pomorski bitki pri Visu, kakor je v kinč dunajskemu mestu. Pri razkritju navzoči so bili: cesar, cesarjevič Rudolf s svojo soprogo nadvojvodico Štefanijo, nadalje nadvojvodi in nadvojvodice: Karol Ludevik in Marija Terezija, Oton. Ferdinand, Albrecht, Friderik in Izabela, Karol Štefan in Marija Terezija, Evgen, Viljem, Rainer in Marija, vsi s svojimi dvorniki.

Pri slovesnosti bil je spominek uže razkrit in pokrit je bil samo še napis „Viljem pl. Tegethoff“ na podnožji s črno-rumenim trakom in lavorjevim vencem. Vsa Praterska zvezda, v katero se steka sedem cest, napolnjena je bila z brezštevilo množico ljudi; Pratersko cesto pred spominkom kinčali so trije podolgasti šotori, katerih srednji je bil odločen za Najvišji dvor. V tem bil je spred krasen stol in pred njim klopa za klečanje. Nasproti temu šotoru na sprednji strani spominka postavljena je bila kot altar miza s podobo Križanega in 6 svetilniki; pri tej mizi bil je prostor za kardinala Gangelbauerja in njegovo spremstvo.

Na levo od spominka proti Franc-Josipovi cesti bil je prostor za cerkvene pevce, ki so imeli zapeti „Hvala bodi gospod' Bogu!“

V ozadji proti „Praterji“ odločen je bil prostor za vojaštvo na desni strani za oddelek pomorskih vojakov z godbo. Okoli in okoli postavljeni so bili mlaji s pomorskimi zastavami vseh narodov. Vrh cesarjevega šotoru vihrala je cesarska črno-rumena zastava, na stranskih dveh šotorih pa belo-rudeči zastavi s cesarskim grbom: tudi mnogo bližnjih hiš bilo je okinčanih z zastavami.

Uže ob 8. uri zjutraj začele so se polniti tribune in pa prostor krog spominka. Navzoči so bili tudi skoraj vsi ministri, predstojniki vojaških oblastev, izmed tajnih svetnikov grof Hohenwart.

Točno ob 9. uri pripeljal se je cesar, in ko si je ogledal častno kompanijo, sprejel je stoječ pred šotorom nagovor predsednika dotičnega odbora, admirala namestnika barona Sterneka, v katerem se je spominjal zaslug pokojnega Tegetova, radodarnosti cesarjeve, po kateri je bilo mogoče postaviti mu tako lep spominek ter je sklepal z živio-klicem na cesarja.

Cesar odgovoril je s primerno pohvalo dotičnega odbora z gorkim priznanjem Tegetovih zaslug ter je sklenil, da trdno zaupa, da bo tudi v prihodnje vsa vojna posnemala izgled Tegetovov.

Potem izročil je baron Sternek spominek v drugem nagovoru do mestnega župana dunajskemu mestu, župan Uhl odgovori v imenu mesta, da z veseljem sprejme krasen spominek in da bode vedna skrb mesta, ohraniti ga v dobrem stanu. Potem zapeli so pevci, za njimi kardinal Gangelbauer zahvalno pesem, sledili so še častni streli navzočega vojaštva in igre godbe, cesar ogledal si je v spremstvu cesaričinje spominek, za njim vsi drugi navzoči in po pretekli pol uri bila je sklenjena vsa svečanost, na katero so čez dan spominjali le še mnogobrojne zastave.